

wznoszono również nagrobki i grobowce z różnorodnych materiałów kamiennych. Podstawy i cokoły wykonywano najczęściej z piaskowca, natomiast figury i rzeźby z wapienia. Marmur stosowano do tablic inskrypcyjnych. Z granitu czarnego wykonywany był cały nagrobek, a zamiast rzeźby stawiano na nim np. monumentalny krzyż z krucyfiksem, czasami odlanym w brązie - symbol nieśmiertelności. Przy nagrobkach tych pojawiały się kute łańcuchy, pręty, słupki. Nagrobki żeliwne ozdabiano wijącymi się kwiatami, liśćmi, girlandami kwiatowymi i otaczano ażurowym ogrodzeniem.

Cmentarze w Europie przybierały różne formy i przechodziły zmienne koleje losu. Już starożytni Rzymianie wznosili katakumby, a dawni Słowianie grzebali ciała swoich bliskich lub spalali ich szczątki w lasach, na polach, w miejscach ustronnych, usypywali mogiły zwane kurhanami, żalnikami czy horodyszczami. (...)

Najstarszy cmentarz w Lublinie mieścił się przy kościele pw. Świętego Ducha. Został założony w XV w. i pełnił swoją funkcję do połowy XVII w. Kolejny cmentarz usytuowany był przy kościele pw. Bożego Ciała. Fundacja dla oo. bonifratrów miała miejsce w połowie XVII w. (obecnie plac Litewski) i zapewne wtedy powstał cmentarz, istniejący do początku XIX w. Trzecia z kolei nekropolia usytuowana była obok kościoła pw. Świętego Krzyża (obecnie Akademicki), na gruncie brygidzkim, oddanym dla oo. dominikanów obserwantów.

W miarę jak rosły miasta, cmentarze stawały się za ciasne, zaczęło brakować miejsca na pochówki. Zaczęto ostrzegać przed wybuchem epidemii oraz głośno domagać się radykalnych zmian. (...) Akcja likwidacji cmentarzy przykościelnych i przeniesienia ich poza mury miejskie rozpoczęła się w czasie upadku państwa polskiego. Odpowiednie dekryty urzędowe wydawali władcy państw zaborczych. W 1773 r. taki dokument wydał król Fryderyk II w zaborze pruskim, w 1783 r. - austriacki cesarz Józef II, a car Aleksander I - dopiero w 1817 r. Na terenie Kró-

lestwa Polskiego komisje boni ordinis (komisje dobrego porządku) rozpoczęły akcje porządkowania zaniedbanych cmentarzy przykościelnych i wyprowadzania ich poza miasto. Jedynymi cmentarzami, jakie do końca XVIII w. znajdowały się poza murami miejskimi, były cmentarze żydowskie, dla biednych, obcych, skazańców i samobójców, a także dla tych, którzy zginęli w bitwach lub zmarli na choroby zakaźne. Ofiary epidemii grzebane były w mogiłach zbiorowych...

PAŁAC - reprezentacyjna budowla mieszkalna, pozbawiona cech obronnych. Był rezydencją władcy, rezydencją wielkopańską lub patrycjuszowską. Budowle typu pałacowego znane były już od starożytności (w Egipcie, na Krecie, w Persji, Grecji czy Rzymie, gdzie wznoszono okazałe pałace cesarskie, między innymi na Palatynie - stąd nazwa łacińska: palatium).

W Polsce kamienna budowla przedromańska i romańska, powiązana z rotundami, była początkowo pałacem książęcym. W epoce gotyku wznoszono pałace o różnych formach, między innymi wieży mieszkalnej. Architektura takiej budowli sprowadzała się do prostej bryły, najczęściej o trzech kondygnacjach i z wewnętrznym, czworobocznym dziedzińcem arkadowym...

DWÓR - jako siedziba średniowiecznego ziemianina pojawił się na terenie Polski w XV wieku, co było związane z przekształcaniem się polskiego rycerstwa w stan szlachecki. W historii polskiej architektury budownictwo dworskie utrzymywało się przez prawie cztery stulecia. Charakterystyczny ziemiański dwór to budynek z gankiem lub portykiem kolumnowym, będący miejscem, w którym pielęgnowano polskie tradycje i obyczaje.

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

Spotkanie autorskie i promocja książek

Irena Kowalczyk *Pałace, dwory i nekropolie Lublina*

Spotkanie odbędzie się

w środę 9 października 2019 r. o godz. 18.00

w Galerii Sztuki Domu Kultury LSM

w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29, www.domkulturyism.pl

Wstęp wolny

W czasie spotkania będzie można nabyć książki Ireny Kowalczyk „Lubelskie nekropolie” oraz „Lublin. Pałace i dwory”